

Hallituksen esitys Eduskunnalle tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan sekä tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyn Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn yleissopimuksen tietotekniikan käytöstä tullialalla (tullitietojärjestelmäyleissopimus) ja siihen liitetyn, Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn pöytäkirjan, joka koskee mainitun yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antamilla ennakkoratkaisuilla sekä Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyn sopimuksen, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaista soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken. Yleissopimus ja sopimus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 27.11.1995 numeroilla 95/C 316/02 ja 95/C 316/04 ja yleissopimukseen liittyvä pöytäkirja numerolla 20.5.1997 97/C 151/02.

Euroopan unionin oikeus- ja sisäasiainyhteistyön puitteissa (unionin III pilari) päätetyllä tullitietojärjestelmäyleissopimuksella perustetaan tullilaitosten käyttöön vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien tullirikosten estämiseksi, tutkimiseksi ja syytteeseen saattamiseksi tarpeellisia tietoja sisältävä, Euroopan unionin jäsenvaltioiden tullilaitosten yhteiskäytössä oleva rekisteri. Euroopan unionin neuvoston 13 päivänä maaliskuuta antamalla asetuksella (N:o 515/97) on myös perustettu, tämän yleissopimuksen tietojärjestelmää vastaava tietojärjestelmä, joka palvelee jäsenvaltioiden keskenään ja toisaalta

komission kanssa harjoittamaa yhteistyötä Euroopan yhteisön (unionin I pilari) tullilainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi ja mainittua lainsäädäntöä koskevien rikkomusten paljastamiseksi. Koska yhteisön tullilainsäädännön soveltamisen valvontaa koskevista määräyksistä päättäminen kuuluu yhteisölle ja vastaavasti kansallisen tullilainsäädännön osalta jäsenvaltioille, tarvitaan kaksi erillistä lainsäädäntöinstrumenttia kaiken tullilainsäädännön kattavalle toiminnalle. Neuvoston asetus ja nyt kyseessä oleva yleissopimus luovat oikeudellisen pohjan käytännössä yhtenä tietojärjestelmänä toimivalle kokonaisuudelle.

Yleissopimus tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun viimeinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä yleissopimuksen. Sopimus tullitietojärjestelmäyleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tulee kuitenkin voimaan kun kahdeksas jäsenvaltio on hyväksynyt kyseisen sopimuksen sekä tullitietojärjestelmäyleissopimuksen. Yleissopimusta aletaan tuolloin soveltaa noiden jäsenvaltioiden kesken. Yleissopimukseen liittyy erillinen pöytäkirja, joka koskee Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa antaa ennakkoratkaisuja yleissopimuksen tulkinnasta.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan sekä yleissopimuksen väliaikaista soveltamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin yleissopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Yleissopimuksen sisältö	4
1.1. Yleistä	4
1.2. Yleissopimuksen tavoitteet sekä tullitietojärjestelmän toiminta ja käyttö	4
1.3. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta	5
1.4. Yleissopimuksen vaikutukset Suomessa	5
1.5. Sopimus yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta	5
2. Esityksen vaikutukset	6
2.1. Taloudelliset vaikutukset	6
2.2. Organisaatio ja henkilöstövaikutukset	6
2.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	6
3. Asian valmistelu	6
3.1. Asian valmistelu Suomessa	6
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. Sopimustekstit	7
1.1. Tietotekniikan käyttöä tullialalla koskeva yleissopimus	7
1 luku - Määritelmät	7
2 luku - Tullitietojärjestelmän perustaminen	7
3 luku - Tullitietojärjestelmän toiminta ja käyttö	7
4 luku - Tietojen muuttaminen	9
5 luku - Tietojen säilyttäminen	9
6 luku - Henkilötietojen suojaaminen	10
7 luku - Institutionaaliset puitteet	11
8 luku - Henkilötietojen suojaamisen valvonta	11
9 luku - Tullitietojärjestelmän turvallisuus	11
10 luku - Vastuu ja korvausvelvollisuus	12
11 luku - Täytäntöönpano ja loppumääräykset	12
1.2. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskeva pöytäkirja	13
1.3. Tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaista soveltamista eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken koskeva sopimus ...	13
2. Voimaantulo	14
3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuudesta	14
4. Voimaansaattamislain säätämisjärjestys	14

LAKIEHDOTUS	16
SOPIMUSTEKSTIT	17
Yleissopimus, tehty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tietotekniikan käytöstä tullialalla	17
Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehty pöytäkirja, joka koskee tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antamilla ennakkoratkaisuilla	25
Sopimus, tehty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleis- sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken	27

YLEISPERUSTELUT

1. Yleissopimuksen sisältö

1.1. Yleistä

Tullitietojärjestelmäyleissopimus on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehty Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskinäinen yleissopimus. Yleissopimuksella perustetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden tullilaitosten yhteiskäytössä oleva vakavien kansallista tullilainsäädäntöä koskevien rikosten estämiseksi, tutkimiseksi ja syytteeseen saattamiseksi tarpeellisia tietoja sisältävä rekisteri ja sen käytön mahdollistama tietojärjestelmä. Euroopan yhteisöjen komissio pitää yllä tietojärjestelmän teknistä infrastruktuuria.

Yleissopimus on allekirjoitettu 26.7.1995. Yleissopimus tulee voimaan kun kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet hyväksyvänsä sen. Varsinaisen yleissopimuksen lisäksi on allekirjoitettu myös sopimus yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden EU-jäsenvaltioiden kesken. Sopimus yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tulee voimaan kun kahdeksas jäsenvaltioista on tallettanut sitä koskevan hyväksymiskirjansa. Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen soveltaminen alkaa siten jo kun kahdeksan jäsenvaltiota on ratifioinut yleissopimuksen ja sen väliaikaista soveltamista koskevan sopimuksen. Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt mm. EU:n oikeus- ja sisäasiain tulliyhteistyöyhteistyön kehittämistä lyhyellä aikavälillä koskevan suosituksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulisi ratifioida yleissopimus vuoden 1998 loppuun mennessä.

Euroopan unionin sisärajoilla ei ole perinteistä tullikontrollia, joten tuonti- ja vientikieltojen sekä -rajoitusten alaisten tavaroiden kuljettamisen ehkäisy ja tutkinta edellyttää tehokasta tullilaitosten välistä yhteistyötä. Tullitietojärjestelmän avulla parannetaan tullihallintojen yhteistyötä yhteisön tullirajoilla suoritettavassa tullivalvonnassa. EU:n sisärajoillakin voidaan tehdä tarkastuksia silloin, kun saatujen tietojen perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että tullilainsäädännön vastainen teko on tekeillä. Ulkorajavalvonnassa tietojärjestelmä, paitsi tehostaa valvontaa, parantaa mahdollisuuksia kohdentaa tarkastukset epäilyksenalaisiin tavarakuljetuksiin.

1.2. Yleissopimuksen tavoitteet sekä tullitietojärjestelmän toiminta ja käyttö

Yleissopimusehdotuksen tavoitteena on perustaa automaattinen tietojärjestelmä, jonka avulla sopimusvaltiot voisivat nopeasti välittää toisilleen tietoja, jotka auttaisivat tullilaitoksia kansallisen tullilainsäädännön rikkomisten ehkäisemiseksi, tutkimiseksi ja rikkomuksista syytteeseen saattamiseksi. Sopimuksessa tarkoitetaan sellaista tavaroiden liikkuvuutta rajoittava lainsäädäntö, jonka voimassa pitämisen Rooman sopimuksen 36 ja 223 artiklat sallivat. Käytännössä tämä tarkoittaa lainsäädäntöä, joka sisältää tavaroiden vaarallisuuteen tai haitallisuuteen perustuvia maahantuonnin ja maastaviennin kieltoja tai rajoituksia sisältäviä määräyksiä. Tällaisia tavaroita ovat esimerkiksi ampumaseet ja huumausaineet. Lisäksi soveltamisalaan kuuluu laittomasta huumausaineiden kaupasta peräisin olevan rahanpesun torjunta.

Jäsenvaltioiden tullilaitokset tallettavat yhteisessä käytössä olevaan tietojärjestelmään sopimuksen edellä mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja. Tiedot tallennetaan eri luokkiin valvottavaksi halutun kohteen mukaan. Näitä luokkia ovat tavarat, kuljetusvälineet, yritykset ja henkilöt. Lisäksi tietoja talletetaan yleisluonteisia tietoja sisältäviin luokkiin, joita ovat petospyrkimykset, eli esiintyvät rikoksentehtävät sekä käytettävissä oleva asiantuntemus.

Kyseessä ei ole sellainen rekisteri, johon tiedot talletettaisiin pysyvästi. Henkilötietojen tallettamisen tarkoituksena tulee aina olla tietyn valvonta- tai tutkintatoimenpiteen suorittaminen. Kun jonkin maan tulliviranomaisella on riittävä epäily tapahtuneesta rikoksesta tai siitä, että rikos on tekeillä se tallettaa tarpeelliset tiedot järjestelmään ja pyytää haluamiaan toimenpiteitä muiden maiden tulliviranomaisilta. Tietojärjestelmä luo tehokkaan keinon välittää tietoja yhdellä kertaa kaikkien jäsenmaiden tullilaitoksille. Sen jälkeen kun pyydetty toimenpide on suoritettu, tiedot tulee poistaa.

Tullilaitokset tallettavat tiedot järjestelmään kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Mitään pakkoa tiettyjen tietojen tallettamiselle ei ole. Suomessa tiedot tallettaisi Tullihallitus. Tietojen tallettamista voidaan luon-

nehtia myös virka-apupyynnöksi, joka rekisterin kautta välittyy nopeasti kaikkien jäsenvaltioiden tullilaitoksille. Yhteys tiedostoon tapahtuu suoraan ATK-päätteellä ja Tullihallituksella sekä tullitoimipaikoilla olisi suora pääsy rekisteriin. Tietojärjestelmän tietoja ei saa, sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuunottamatta, käyttää muuhun tarkoitukseen kuin yleissopimuksen tarkoituksen mukaiseen käyttöön eikä tietoja saa kopioida kansallisiin tiedostoihin.

1.3. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

Yleissopimuksen neuvotteluissa kuului vaikeimpiin kysymyksiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisesti annettava toimivalta antaa ennakkoratkaisuja yleissopimuksen tulkinnasta. Asia ratkaistiin samalla tavoin kuin tehtiin Euroopan poliisiviraston (Europol) perustamisesta tehdyn yleissopimuksen kohdalla. Molempiin yleissopimukseen lisättiin Euroopan yhteisöjen toimivaltaa koskevat keskenään identtiset pöytäkirjat. Eduskunta on hiljattain käsitellyt mm. Euroopan poliisiviraston perustamisesta tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymistä koskeneen hallituksen esityksen (HE 136/1997 vp) ja on 17 päivänä joulukuuta 1997 (EV 238/1997 vp) päättänyt hyväksyä esityksen.

Pöytäkirjan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa julistuksen, jonka nojalla kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimet voivat pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua yleissopimuksen tulkinnasta. Jäsenvaltiot voivat valintansa mukaan rajata oikeuden pyytää ennakkoratkaisua vain ylimmille tuomioistuimille tai sallia kaikkien tuomioistuintensa pyytää ennakkoratkaisua. Kuten Europol-yleissopimuksen kohdalla, Suomi on pöytäkirjan allekirjoittaessaan antanut julistuksen, jonka mukaan kaikki tuomioistuimet voisivat pyytää ennakkoratkaisua.

1.4. Yleissopimuksen vaikutukset Suomessa

Yleissopimus ei vaikuta jäsenvaltioiden viranomaisten toimivaltaan. Yleissopimuksen mukaan tullitietojärjestelmän tietoja saavat

suoraan käyttöönsä jäsenvaltion nimeämät kansalliset viranomaiset, joita ovat tulliviranomaiset. Kansallisia viranomaisia voivat olla myös muut viranomaiset, joilla kansallisen lainsäädännön mukaan on toimivalta yleissopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Tulliviranomaisen lisäksi tällaisia viranomaisia Suomessa ovat poliisi ja rajavartiolaitos. Kun tietojärjestelmä on saatu teknisesti toimivaksi ja sen käytöstä on saatu kokemusta, voidaan arvioida olisiko ja missä laajuudessa tarkoituksenmukaista antaa suora käyttöoikeus myös muille kuin tulliviranomaisille. Poliisi- ja rajavartiolaitos on kuitenkin tarkoitus heti nimetä viranomaisiksi, jotka voivat käyttää tietojärjestelmästä saatuja tietoja. Tulliviranomaiset voisivat siten sopimuksen mukaisesti luovuttaa tietoja edelleen mainituille viranomaisille. Asiassa on otettava huomioon myös se, että tietojärjestelmä moitteettomasta toiminnasta vastuussa olevaksi viranomaiseksi voidaan nimetä vain tulliviranomainen.

Jäsenvaltion on myös nimettävä tullitietojärjestelmästä vastuussa oleva toimivaltainen tulliviranomainen. Tarkoituksena on, että vastuviranomaiseksi nimetään Tullihallitus, kuten on ilmoitettu edellä mainitulla neuvoston asetuksella (515/97) perustetun tietojärjestelmän osalta. Jäsenvaltion on nimettävä myös henkilötietojen suojaamisesta vastaava kansallinen valvontaviranomainen, jonka edustaja kuuluu myös perustettavaan yhteiseen valvontaviranomaiseen. Kansalliseksi valvontaviranomaiseksi on tarkoitus yleissopimuksen voimaansaattamista koskevassa asetuksessa nimetä tietosuojavaltuutettu, joka on tarkoitus nimetä valvontaviranomaiseksi myös neuvoston asetuksella (515/97) perustetun järjestelmän osalta. Molempien järjestelmienhän on tarkoitus teknisesti toimia yhtenä kokonaisuutena.

1.5. Sopimus yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta

Sopimusta yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta ei tehty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nojalla vaan se on jäsenmaiden keskenään tekemä normaali valtiotosopimus. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.7 artiklan mukaan sopimuksen IV osaston määräykset yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa eivät estä jäsenvaltioiden välisen kiinteämmän yhteistyön toteuttamista, ellei

se ole ristiriidassa osastossa määrätyn yhteistyön kanssa tai haittaa sitä.

Sopimuksen mukaan itse yleissopimusta aletaan soveltaa väliaikaisesti seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisestä päivästä, jolloin kahdeksas jäsenvaltio on tallettanut hyväksymis- tai ratifiointiasiakirjansa. Myöhemmin hyväksymis- tai ratifiointiasiakirjansa tallettaneen osalta sopimus tulee voimaan vastaavan ajan kuluttua tallettamispäivästä. Sopimus lakkaa olemasta voimassa yleissopimuksen tultua voimaan eli kun kaikki jäsenvaltiot ovat sen hyväksyneet. Koska jäsenvaltioiden tulisi Eurooppa-neuvoston hyväksymän suosituksen mukaan ratifioida itse yleissopimus vuoden 1998 loppuun mennessä, pitäisi väliaikaista soveltamista koskevan sopimuksen merkityksen jäädä vähäiseksi.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Jäsenvaltiot vastaavat tullitietojärjestelmän käytöstä ja toiminnasta alueellaan aiheutuneista kustannuksista. Muista yleissopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista jäsenvaltiot vastaavat pääasiallisesti bruttokansantulojen mukaisessa suhteessa. Jäsenvaltiot vastaavat kuitenkin vain sellaisista kuluista, jotka ovat erillisiä neuvoston asetuksella perustetun, yhteisöläisäädännön mukaisen, tietojärjestelmän kuluista. Jäsenvaltiot eivät siten vastaa esimerkiksi infrastruktuurin kuluista, koska yleissopimuksen tietojärjestelmä käyttää samaa infrastruktuuria kuin neuvoston asetuksella perustettu tietojärjestelmä. Kustannusten suuruutta on vaikea arvioida; Tullihallituksen arvion mukaan ne voitaneen kuitenkin suorittaa tullilaitoksen toimintamomentilta sen nykytason puitteissa. Esimerkiksi yleissopimuksella perustettavan hallintokomitean kokouksista aiheutuvia matkustuskuluja on tarkoitus minimoida järjestämällä kokoukset mahdollisuuksien mukaan muiden kokousten yhteydessä siten, ettei synny lisäkuluja.

2.2. Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

Yleissopimuksella ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia tullilaitokselle. Tietosuojavaltuutetun on tarkoitus toimia yleissopimuksen mukaisena kansallisena valvontaviranomaisena, mistä aiheutuu tietosuojavaltuutetun toimistolle lisätehtäviä.

2.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Yleissopimus ei vaikuta kansallisten viranomaisten tehtävienjakoon tai toimivaltuuksiin. Yleissopimusta sovellettaessa noudatetaan kansallista lainsäädäntöä, ellei tietosuojan osalta yleissopimuksessa määrätä ankarimmista määräyksistä. Tullitietojärjestelmän käyttäminen edellyttää, että jäsenvaltion lainsäädäntö takaa Euroopan neuvoston yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 Strasbourgissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 35-36/1992) (jäljempänä Strasbourgin yleissopimus) tason. Kaikki jäsenvaltiot ovat tuon yleissopimuksen hyväksyneet. Tietosuojaa valvovat kansalliset valvontaviranomaiset ja näiden edustajista koostuva yhteinen valvontaviranomainen.

3. Asian valmistelu

Yleissopimus neuvoteltiin käytännössä valmiiksi jo ennen kuin Suomen jäsenyys Euroopan unionissa tuli voimaan. Suomen jäsenyyden aikana käytiin neuvotteluja ainostaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta antaa ennakkoratkaisuja yleissopimuksen tulkinnasta. Liittyessään Euroopan unioniin Suomi, kuten muutkin uudet jäsenvaltiot, hyväksyi erillisellä julistuksella tuolloin neuvoteltavana olleet oikeus- ja sisäasioihin liittyvät kohdat, joista silloiset jäsenvaltiot olivat sopineet liittymisajankohdasta (julistus 49, HE 135/1994 vp, Nide I, s. 108). Yleissopimus allekirjoitettiin ilman Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa määräystä Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevan pöytäkirjan neuvotteluissa Suomea edusti ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö, jotka olivat neuvottelujen aikana yhteydessä myös valtiovarainministeriöön. Pöytäkirja allekirjoitettiin 28 marraskuuta 1996.

3.1. Asian valmistelu Suomessa

Hallitus on 19.9.1996 antanut eduskunnalle tiedoksi neuvoston ehdotuksen pöytäkirjaksi, joka koskee tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimussopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistui-

men antamalla ennakoratkaisuilla valtiopäiväjärjestyksen 54 b:n mukaisesti (U 49/1996 vp). Eduskunnan lakivaliokunta on antanut pöytäkirjasta lausunnon (LaVL 13/1996 vp) ja valtiovarainvaliokunta (VaVL 23/1996 vp). Lakivaliokunta on antanut myös lausunnon, joka koskee Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asemaa Euroopan unionin III pilarin sopimuksissa (LaVL 6/1996 vp).

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on erikseen annettu hallituksen esitys tullilain muuttamisesta. Esitykseen sisältyy muunmuassa ne tullitietojärjestelmän voimaansaattamisen edellyttämät muutokset, joihin tässä esityksessä on viitattu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimustekstit

1.1. Tietotekniikan käyttöä tullialalla koskeva yleissopimus

1 luku. Määritelmät

1 artikla sisältää määritelmät ilmaisuille "kansallinen lainsäädäntö", "henkilötieto" ja "tiedot toimittanut jäsenvaltio". Yleissopimuksen soveltamisen kannalta on termin 'kansallinen lainsäädäntö' määritelmä erityisen merkityksellinen sillä sen mukaan määrittyy yleissopimuksen soveltamisala 2 artiklassa. Termillä tarkoitetaan lainsäädäntöä, jolla rajoitetaan tavaroiden liikkuvuutta sekä lainsäädäntöä, joka koskee huumausainekauppaan liittyvää rahanpesua.

2 luku. Tullitietojärjestelmän perustaminen

2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tullihallinnot perustavat tullin käyttöön yhteisen automaattisen tietojärjestelmän, jota yleissopimuksessa nimitetään tullitietojärjestelmäksi. Tullitietojärjestelmän tarkoituksena on auttaa vakavien, 1 artiklassa määriteltyä, kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämisessä, tutkinnassa ja syytetoimissa. Sopimustekstissä ei tarkemmin määritellä termiä 'vakava' rikos. Sanonnan yhtenä tarkoituksena on osoittaa, että vähäpätöisissä tapauksissa ei tulisi ryhtyä soveltamaan sopimusta.

Tarkoituksena on säätää tullilaissa, että tietoja saisi tallettaa vain, jos epäiltävästä rikoksesta voisi tuomita vankeusrangaistukseen.

3 luku. Tullitietojärjestelmän toiminta ja käyttö

3 artiklassa määrätään, että tullitietojärjestelmä saa sisältää yksinomaan tietoja, jotka ovat välttämättömiä 2 artiklassa tarkoitettun tavoitteen saavuttamiseksi. Artikla määrittää, miten järjestelmään sisältyvät tiedot tulee ryhmitellä. Artiklan luettelemat tietoryhmät ovat: tavarat, kuljetusvälineet, yritykset, henkilöt, petospyrkimykset ja käytettävissä oleva asiantuntemus. Viimeksi mainitussa kohdassa tiedot tallettava tulliviranomainen voi ilmoittaa mitä määräämistään teknistä, esim. teknistä, asiantuntemusta sillä mahdollisesti on.

Komissio huolehtii tullitietojärjestelmän teknisen infrastruktuurin hoidosta. Komission tulee antaa kertomus järjestelmän ylläpidosta 16 artiklassa tarkoitettulle komitealle, sekä ilmoittaa tälle määräämistään teknistä ylläpitoa koskevista käytännön järjestelyistä.

4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee määritellä tullitietojärjestelmään talletettavat tiedot eri, 3 artiklassa mainittuihin, luokkiin siltä osin kuin se on tarpeen järjestelmän tavoitteen saavuttamiseksi. Henkilöä koskevaan tietoihin ei missään tapauksessa saa tallettaa petospyrkimyksiä ja käytettävissä olevaa asiantuntemusta koskeviin luokkiin. Henkilöä koskevaan luokkaan saa tallettaa ainoastaan tässä artiklassa luetellut tiedot, joihin kuuluvat myös ehdotetut toimenpiteet. Tullitietojärjestelmään ei missään tapauksessa saa tallettaa Strasbourgin yleissopimuksen 6 artiklan ensimmäisessä virkkeessä lueteltuja tietoja. Tällaisia ovat tiedot, joista käy ilmi rotu, poliittiset mielipiteet tai uskonnollinen tai muu vakaumus sekä terveyt-

tä ja sukupuolielämää koskevat tiedot. Tiedot tallettaisi tullitietojärjestelmään Tullihalituksen asianomainen yksikkö.

5 artiklan mukaan tavaroita, kuljetusvälineitä, yrityksiä ja henkilöitä koskevat tiedot talletetaan tullitietojärjestelmään ainoastaan tarkkailua ja ilmoittamista, hienovaraista valvontaa tai erityistarkastuksia varten. Mainittuihin luokkiin kuuluvia henkilötietoja voidaan kuitenkin tallettaa vain, jos etenkin aikaisemman lainvastaisen toiminnan perusteella on todellista aihetta epäillä, että kyseinen henkilö on tehnyt tai parhaillaan tai vastaisuudessa tekee vakavia kansallisen lainsäädännön vastaisia toimia.

Tietoja ei siis talleteta siltä varalta, että niillä saattaisi olla yleistä tullivalvonnallista merkitystä. Tiedot talletetaan tiettyä konkreettista tarkoitusta varten. Kun tietojen tallentamisen tarkoituksena ollut toimi, esim. ajoneuvon tarkastus on tehty, tiedot on 12 artiklan 1. kohdan mukaan poistettava.

6 artiklassa luetellaan tiedot, jotka voidaan tarkkailun, ilmoittamisen, hienovaraisten valvonnan tai erityistarkastuksen tapahtuessa kerätä ja lähettää jäsenvaltiolle, jonka tallettamiin tietoihin toimenpiteet perustuivat. Artikla edellyttää, että kerättyä tietoa hienovaraisten valvonnan yhteydessä, on varmistauduttava siitä, ettei valvonnan salainen luonne vaarannu. Erityistarkastukset puolestaan voidaan kohdistaa henkilöihin, välineisiin ja esineisiin, mikäli tämä on luvallista sen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaista, jossa tarkastus tehdään. Erityistarkastusten sijasta on ilman eri toimenpiteitä ryhdyttävä toimiin tarkkailemiseksi ja ilmoittamiseksi, jos jäsenvaltion lainsäädännössä ei erityistarkastuksia sallita.

7 artiklan mukaan ainoastaan kunkin jäsenvaltion nimeämällä kansallisilla viranomaisilla on oikeus suoraan saada käyttöönsä tullitietojärjestelmään sisältyviä tietoja. Tulliviranomaisten lisäksi tällaisia viranomaisia voivat olla ne viranomaiset, joilla on toimivalta vakavien, 1 artiklassa tarkoitettujen, kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämiseen, tutkimiseen ja syytetoimiin. Suomessa toimivaltaisista viranomaisista yleissopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi ovat tulliviranomaisen lisäksi poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaiset. Kun tietojärjestelmä käytössä on saatu kokemuksia nähdään missä määrin on tarvetta laajentaa suoraan tietojen saanti oikeutta muille kuin tulliviranomaisille. Asian järjestämisessä on otettava huomioon

myös se, että tietojärjestelmän käytöstä vastaavaksi viranomaiseksi voidaan 10 artiklan 1 kohdan nimetä vain tulliviranomainen.

Jäsenvaltion on lähetettävä toisille jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitettulle komitealle luettelo nimeämistään viranomaisista. Luettelossa on ilmoitettava kunkin viranomaisen osalta, mitä tietoja se saa käyttää ja mihin tarkoituksiin. Tämän lisäksi artikla oikeuttaa jäsenvaltioita yksimielisellä sopimuksella sallimaan tullitietojärjestelmän käytön kansainvälisille tai alueellisille järjestöille. Tällöin on noudatettava artiklassa mainittuja menettelysääntöjä.

8 artiklassa kielletään tullitietojärjestelmään sisältyvien tietojen käyttö muuhun tarkoitukseen, kuin vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämiseen, tutkimiseen ja syytetoimiin. Mikäli se valtio, joka on tallentanut tiedot järjestelmään on ennalta myöntänyt tähän luvan, ja sen asettamat ehdot täyttyvät, voidaan tietoja kuitenkin käyttää myös hallinnollisiin ja muihin tarkoituksiin. Artiklassa määritellään tällaiselle muulle käytölle asetettavat vaatimukset. Käytön on oltava kyseisen valtion lakien asetusten ja menettelyjen mukaista ja lisäksi on otettava huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean 17 päivänä syyskuuta 1987 antaman suosituksen R (87) 15, joka säätelee henkilötietojen käyttöä poliisitoimissa, periaate 5.5. Viittauksella tarkoitetaan suosituksen periaatteita tietojen luovuttamisesta koskevista vaatimuksista, ehdoista ja luovutuksen suojaamisesta.

Tullitietojärjestelmään sisältyviä tietoja saavat käyttää ainoastaan kunkin jäsenvaltion nimeämät kansalliset viranomaiset, joilla on toimivalta vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämiseen, tutkimiseen ja syytetoimiin saavat käyttää tullitietojärjestelmästä saatuja tietoja. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava toisille jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitettulle komitealle luettelo nimeämistään toimivaltaisista viranomaisista. Tarkoituksena on, että myös poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaiset sekä syyttäjäviranomaiset nimetään viranomaisiksi, jotka voivat käyttää tietoja. Asiasta samoin kuin tietojen käyttämisen rajoituksesta ehdotetaan erikseen annettavassa hallituksen esityksestä säädettäväksi tullilaissa (1466/94).

Tiedot toimittaneen valtion ennalta antaman luvan perusteella ja kyseisen valtion määräämin edellytyksin voidaan tullitietojärjestelmään tallennettuja tietoja pyydettyäessä

toimittaa myös muiden viranomaisten, kolmansien maiden sekä kansainvälisten tai alueellisten viranomaisten käyttöön. Lähetettäessä tietoja kunkin jäsenvaltion ulkopuolella sijaitseviin yksiköihin, on jäsenvaltioiden ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin tietojen suojaamisen varmentamiseksi, sekä ilmoitettava näistä toimenpiteistä artiklassa 18 tarkoitetulle yhteiselle valvontaviranomaiselle.

9 artiklan mukaan tietojen tallentamiseen tullitietojärjestelmään sovelletaan tiedot toimittaneen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jollei sopimuksessa määrätä ankarammista määräyksistä. Tullilain 27 §:n 3 kohdan mukaan tulliviranomainen saa luovuttaa tietoja Euroopan unionin tullivalvonnan tietojärjestelmiin tulli- ja maatalouslainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi sekä tullirikosten ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. Säännöstä on pidettävä liian ylimalkaisena tietojen luovuttamisen oikeusperustaksi. Lainkohta tulee muuttaa sellaiseksi, että se vastaa täsmällisesti sopimuksen määräyksiä siitä mitä tarkoituksia varten tietoja saadaan tallettaa tietojärjestelmään. Ehdotus lainkohdan muuttamiseen on tarkoitus sisällyttää edellä mainittuun hallituksen esitykseen tullilain muuttamisesta.

Tietojen käyttöön sovelletaan tietoja käyttävän valtion lainsäädäntöä, jollei sopimuksessa määrätä ankarammista määräyksistä.

10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä tullitietojärjestelmästä vastuussa oleva toimivaltainen tulliviranomainen ja ilmoitettava tästä viranomaisesta toisille jäsenvaltioille. Vastuussa oleva viranomainen vastaa tullitietojärjestelmän moitteettomasta toiminnasta jäsenvaltiossa. Tämän lisäksi viranomaisen on toteutettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen sopimuksen noudattamisen varmistamiseksi. Neuvoston asetuksella perustetun tietojärjestelmän osalta on jo ilmoitettu Tullihallitus tällaiseksi viranomaiseksi ja samoin on tarkoitus menetellä tämän artiklan kohdalla.

Tullilain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä on tarkoituksena ehdottaa, että tullilaissa säädettäisiin Tullihallituksen olevan vastuuviranomainen.

4 luku. Tietojen muuttaminen

11 artiklan mukaan ainoastaan tiedot toimittaneella jäsenvaltiolla on oikeus muuttaa,

lisätä, korjata tai poistaa tullitietojärjestelmään tallentamia tietoja. Mikäli tämä valtio huomaa tallentaneensa virheellisiä tietoja, tai tietojen talletetun taikka säilytettävän yleissopimuksen vastaisesti, on sen oikaistava tilanne sekä ilmoitettava tästä muille jäsenvaltioille. Jos taas jollakin jäsenvaltiolla on näyttöä, joka aiheuttaa epäilyksen jonkin tiedon virheellisyydestä tai tiedon tallentamisesta tai säilyttämisestä sopimuksen vastaisesti, on sen ilmoitettava tästä mahdollisimman pian tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle. Tiedot rekisteriin toimittaneen valtion on tarkastettava tiedot, ja tarvittaessa viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Kyseisen valtion on ilmoitettava muille jäsenvaltioille tekemistään korjauksista tai poistoista.

Artikla määrää myös, että mikäli jäsenvaltio tallettaessaan tietoja tullitietojärjestelmään huomaa selostuksensa olevan sisällöllisesti tai ehdotettavien toimenpiteiden osalta ristiriidassa aikaisemman selostuksen kanssa, on sen välittömästi ilmoitettava tästä aiemman selostuksen antaneelle jäsenvaltiolle. Mikäli nämä jäsenvaltiot ovat erimielisiä selostusten oikeellisuudesta ja eivät pysty selvittämään asiaa, jää ensimmäinen selostus voimaan. Siltä osin kuin uusi selostus ei ole ristiriidassa aikaisemman selostuksen kanssa tiedot kuitenkin talletetaan järjestelmään. Artikla velvoittaa tämän lisäksi kaikkia jäsenvaltioita panemaan täytäntöön sellaiset lopulliset päätökset, jotka jonkun jäsenvaltion tuomioistuin tai muu tähän valtuutettu viranomainen on tehnyt tullitietojärjestelmästä olevien tietojen muuttamisesta, täydentämisestä, korjaamisesta tai poistamisesta. Mikäli tällaiset päätökset ovat keskenään ristiriidassa, on tiedot tallettaneen valtion poistettava tiedot järjestelmästä.

5 luku. Tietojen säilyttäminen

12 artiklan mukaan tullitietojärjestelmään talletettuja tietoja säilytetään vain sen ajan kuin on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten tiedot talletettiin. Tiedot toimittaneen jäsenvaltion on vähintään kerran vuodessa tarkasteltava tietojen säilyttämisen tarpeellisuutta. Jos tietojen säilyttäminen on tarpeen, tiedot toimittanut jäsenvaltio päättää, että tietoja säilytetään seuraavaan tarkasteluun asti. Mikäli tällaista päätöstä ei tehdä, tiedot siirretään ilman eri toimenpiteitä vuodeksi tullitietojärjestelmän osaan, jossa

niitä säilytetään niiden paikkansa pitävyyden ja lainmukaisuuden tarkastamiseksi. Näihin tietoihin on pääsy vain 16 artiklan mukaisella yleissopimuksen hallintokomitealla ja 17 artiklan mukaisella kansallisella sekä 18 artiklan tarkoittamalla yhteisellä tarkastusviranomaisella. Tämän jälkeen tiedot on poistettava.

6 luku. Henkilötietojen suojaaminen

13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on, ennen kuin ne voivat käyttää tullitietojärjestelmää, annettava viimeistään sopimuksen voimaantulopäivänä sellaisen henkilötietojen suojaa koskeva kansallisen lainsäädäntö, joka on ainakin Strasbourgin yleissopimuksen edellyttämällä tasolla. Sopimuksessa määrättyjen henkilötietojen suojaamista koskevien määräysten oikean soveltamisen varmistamiseksi, on tullitietojärjestelmää pidettävä sellaisena kansallisena tietokantana, johon sovelletaan yllä mainitun henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön määräyksiä. Artikla velvoittaa myös jäsenvaltioita nimeämään etukäteen 17 artiklassa tarkoitettua kansallisen valvontaviranomaisen.

Kaikki jäsenvaltiot ovat artiklassa mainitun Strasbourgin yleissopimuksen sopimuspuolia. Yleissopimuksen tarkoituksena on turvata yksilölle hänen oikeutensa ja perusvapautensa sekä erityisesti hänen oikeutensa yksityisyyteen.

14 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tullitietojärjestelmän käyttäminen muuhun kuin 2 artiklan 2 kohdassa määrättyyn tarkoitukseen eli vakavien, sopimuksessa tarkoitettua, kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämiseen, tutkimiseen ja syytetoimiin on jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen vastaista. Tietoja voidaan kuitenkin käyttää hallinnollisiin tai muihin tarkoituksiin, mikäli artiklassa 8 säädetty edellytykset ennalta annetusta luvasta täyttyvät. Artikla kieltää tietojen jäljentämisen muihin kuin teknisiin tarkoituksiin, ja jäljentämisen on oltava tarpeen toimivaltaisten viranomaisten tiedonhakuja varten. Pääsääntöisesti muiden jäsenvaltioiden tullitietojärjestelmään tallentamia henkilötietoja ei saa jäljentää muihin kansallisiin tiedostoihin.

Artiklan määräämistä rajoituksista ehdotetaan erikseen annettavassa hallituksen esityksessä säädettäväksi tullilaisissa.

15 artikla. Henkilön oikeuteen valvoa

itseään koskevia tullitietojärjestelmään sisältyviä henkilötietoja, sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa tällaisiin oikeuksiin vedotaan. Tietojen luovuttamisesta ja niiden luovuttamisen menettelystä päättää 17 artiklassa tarkoitettu kansallinen valvontaviranomainen, mikäli kyseisen jäsenvaltion laeissa, asetuksissa ja menettelyissä näin määrätään. Muu kuin tiedot toimittanut jäsenvaltio ei kuitenkaan saa luovuttaa tietoja ennenkuin tiedot toimittaneelle valtiolle on annettu tilaisuus ottaa kantaa asiaan.

Tietyissä tapauksissa jäsenvaltion on kieltäydyttävä luovuttamasta henkilötietoja. Näin on muunmuassa tehtävä mikäli on todennäköistä, että tietojen luovuttaminen haittaa 5 artiklan 1 kohdan mukaisessa ilmoituksessa yksilöityjen tehtävien hoitamista tai mikäli muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojeleminen edellyttää henkilötietojen luovuttamisen epäämistä. Niin ikään henkilötietoja ei saa luovuttaa sinä aikana, kun tarkkailu tai hienovarainen valvonta on meneillään. Tietojen saannin rajoittaminen kuuluu lainsäädännön alaan. Tällainen tarkastusoikeuden rajoittaminen kuuluu lainsäädännön alaan.

Henkilö, joka katsoo että häntä itseään koskevat henkilötiedot ovat virheellisiä, tai että ne on tallennettu tai niitä säilytetään sopimuksen tarkoituksen vastaisesti, voi vaatia näiden tietojen korjaamista tai poistamista. Tällaisen vaatimuksen voi esittää myös, jos katsoo, että tiedot on tallennettu tai että niitä säilytetään Strasbourgin yleissopimuksen 5 artiklan määräysten vastaisesti. Kyseisessä artiklassa asetetaan vaatimuksia tietojen laadulle. Laatuvaatimukset koskevat niin tietojen käsittelyä, käyttötarkoituksia, sisältöä ja säilytysmuotoja, kuin myös tietojen hankinnassa noudatettavia menettelytapoja.

Tietojen korjaamista tai poistamista koskevaan vaatimukseen sovelletaan sen valtion lakeja, asetuksia ja lainsäädäntöä, jolta korjaamista tai poistamista vaaditaan. Tietojen poistamista tai korjaamista voi vaatia myös kanne- tai valitusteitse samoin kuin henkilötietojen saamista omaan käyttöön tai korvauksen saamiseksi tullitietojärjestelmän käytöstä aiheutuneesta vahingosta. Jäsenvaltiot sitoutuvat vastavuoroisesti panemaan täytäntöön lopulliset päätökset virheellisten tietojen, tai virheellisesti talletettujen tai säilytettyjen tietojen, oikaisemisesta ja poistamisesta sekä henkilötietojen käyttöön saamisesta. Lopullisen päätöksen edellytys ei tar-

koita sitä, että jäsenvaltioiden tulisi hakea muutosta valituskelpoisiin päätöksiin. Tällainen toisen valtion viranomaisen päätöksen täytäntöönpanoon sitoutuminen kuuluu lainsäädännön alaan.

7 luku. Institutionaaliset puitteet

16 artiklaan mukaan jäsenvaltiot perustavat komitean, joka muodostuu jäsenvaltioiden tulliviranomaisten edustajista. Komitean asioiden käsittelyyn osallistuu myös komissio. Komitean tehtäviin kuuluu muun muassa huolehtia sopimuksen määräysten täytäntöönpanosta, määräysten oikeasta soveltamisesta sekä tullitietojärjestelmän asianmukaisesta toiminnasta teknisiltä ja toiminnallisilta osin. Komitea huolehtii myös tietoturvan ylläpitämiseksi tarvittavien hallinnollisten toimenpiteiden sekä tietojen säilyttämiseen liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanon varmistamisesta. Komitean on vuosittain annettava kertomus neuvostolle tullitietojärjestelmän tehokkuudesta ja riittävyyydestä ja se tekee tarvittaessa suosituksia. Pääsääntöisesti komitea tekee päätöksensä yksimielisesti, mutta tietojärjestelmän käyttöä koskevien teknisten ja toiminnallisten määräysten osalta päätökset tehdään kahden kolmasosan määräenemmistöllä.

8 luku. Henkilötietojen suojaamisen valvonta

17 artikla velvoittaa jäsenvaltioita nimeämään yhden tai useamman henkilötietojen suojaamisesta vastaavan kansallisen valvontaviranomaisen, joiden tehtävänä on riippumattomana valvoa ja tarkastaa, ettei tullitietojärjestelmään sisältyvien tietojen käsittely ja käyttö loukkaa henkilöiden oikeuksia. Tehtäviensä suorittamiseksi valvontaviranomaisilla on oikeus saada tietoja tullitietojärjestelmästä. Valvontaviranomainen toimii muista viranomaisista riippumattomasti ja asianomaisen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen. Kansalliseksi valvontaviranomaiseksi on tarkoitettu Suomessa nimitetty tietosuojavaltuutettu.

Artiklan mukaan jokaisella on oikeus pyytää kansallista valvontaviranomaista tarkastamaan itseään koskevat tullitietojärjestelmään sisältyvät henkilötiedot sekä näiden tietojen sen hetkisen tai aikaisemman käytön. Tällainen tarve voi syntyä, jos henkilön oikeus saada itseään koskevat tiedot evätään

15 artiklan 2 kohdan perusteella.

Tarkastuttamisoikeuteen sovelletaan sen jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä, jossa pyyntö esitetään. Vastaavanlainen säännös on poliisin henkilörekistereistä annetun lain (509/1995) 15 §:n 2 momentissa. Lainkohdan mukaan tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa esimerkiksi suojelupoliisin tietojärjestelmän tietoja. Kyseessä ei siten ole Suomessa uusi menettely.

Mikäli tarkastuspyyntö esitetään muulle kuin tiedot tallentaneen jäsenvaltion viranomaiselle, tarkastus tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä tiedot tallentaneen jäsenvaltion kansallisten valvontaviranomaisten kanssa.

18 artiklassa määrätään yhteisen valvontaviranomaisen perustamisesta. Tähän valvontaviranomaiseen kuuluu kaksi edustajaa kustakin kansallisesta valvontaviranomaisesta. Yhteisen valvontaviranomaisen tulee valvoa tullitietojärjestelmän toimintaa ja käsitellä mahdolliset soveltamis- tai tulkintaongelmat ja eräät muut artiklan mainitsemat ongelmat, sekä tehdä ehdotuksia ongelmien yhteiseksi ratkaisemiseksi. Yhteisellä valvontaviranomaisella on oikeus saada tietoja tullitietojärjestelmästä tehtäviensä toteuttamiseksi. Tehtäviään hoitaessa valvontaviranomaisen on noudatettava tämän yleissopimuksen lisäksi Strasbourgin yleissopimusta ja otettava huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean 17 päivänä syyskuuta 1987 antama suositus R (87) 15, joka säätelee henkilötietojen käyttöä poliisitoimissa. Yhteisen valvontaviranomaisen kertomukset on toimitettava samoille viranomaisille, joille kansalliset valvontaviranomaiset toimittavat kertomuksensa.

9 luku. Tullitietojärjestelmän turvallisuus

19 artiklan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset eli viranomaiset, joilla on suora pääsy järjestelmään, ja 16 artiklassa tarkoitettu hallintokomitea huolehtivat tietoturvan edellyttämistä hallinnollisista toimenpiteistä, joilla pyritään estämään tietojärjestelmän asiaton käyttö. Artiklan 2 kappaleessa luetellaan yksityiskohtaisesti toimet, jotka on erityisesti suoritettava. Toimenpiteiden tarkoituksena on estää tietojärjestelmän luvaton käyttö ja mahdollistaa tietojärjestelmän käytön jälkikäteinen kontrolli. Hallintokomitea seuraa tietojärjestelmän käyttöä ja sen on tarkastettava vähintään yksi prosentti teh-

dyistä hauista. Järjestelmässä on kuuden kuukauden ajan säilytettävä luettelo kaikista suoritetuista hauista ja tarkastuksista.

20 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimeämä tullitietojärjestelmästä vastuussa oleva toimivaltainen tulliviranomainen vastaa alueellaan sijaitsevien tullitietojärjestelmän päätteiden osalta 19 artiklassa määrätyistä tietoturva koskevista toimenpiteistä. Kyseinen toimivaltainen viranomainen vastaa myös tullitietojärjestelmään tallennettujen tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkastamisesta sekä yleisesti sopimuksen moitteettomasta täytäntöönpanosta. Vastuuviranomaiseksi on tarkoitettu nimetä Tullihallitus.

10 luku. Vastuu ja korvausvelvollisuus

21 artiklan mukaan kukin jäsenvaltio vastaa siitä, että sen tallentamat tiedot ovat oikeita, ajanmukaisia ja laillisia, ja että Strasbourgin yleissopimuksen 5 artiklan määräyksiä tietojen laadusta noudatetaan. Kukin jäsenvaltio vastaa kansallisten lakien, asetustensa ja menettelyjensä mukaisesti niistä vahingoista, jotka ovat kyseisessä valtiossa aiheutuneet henkilölle tullitietojärjestelmän käytöstä tai sen seurauksena, että tiedot toimittanut jäsenvaltio on toimittanut virheellistä tai sopimuksen vastaista tietoa. Siinä tapauksessa, että virheellisiä tietoja koskeva kanne nostetaan sellaista valtiota vastaan, joka ei ole toimittanut tietoja, on tiedot toimittanut valtio korvausvelvollinen tätä toista valtiota kohtaan. Kysymyksessä olevien valtioiden on pyrittävä sopimukseen mahdollisen korvauksen suuruudesta.

22 artiklassa määrätään sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvien kustannusten jakoperusteista. Artiklan mukaan kukin jäsenvaltio vastaa niistä kustannuksista, jotka ovat syntyneet sen alueella tullitietojärjestelmän toiminnan ja käytön yhteydessä. Muista kustannuksista vastaavat jäsenvaltiot yhdessä, poikkeuksena kulut, joita ei voida pitää erillisinä tullitietojärjestelmän käyttämisestä yhteisön tulli- ja maataloussäädösten soveltamisessa. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että tietojärjestelmän komission hallinnoima tekniikka ei kuulu jäsenvaltion kustannettavaksi, koska tietojärjestelmä käyttäisi samaa tekniikkaa kuin mainittu komission kustantama järjestelmä. Kunkin jäsenvaltion osuus määräytyy suhteessa sen bruttokansantulon osuuteen kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlas-

ketuista bruttokansantuloista. Määräys rajoittaa tällä tavoin eduskunnan budjettivaltaa. Merkittävimmät kustannuserät syntynevät hallintokomitean ja yhteisen valvontaviranomaisen kokouksien järjestämisestä. Pyrkimyksenä on vähentää kustannuksia järjestämällä komitean kokoukset muiden kokousten yhteydessä.

11 luku. Täytäntöönpano ja loppumääräykset

23 artiklan mukaan tiedonvaihto tapahtuu suoraan jäsenvaltioiden viranomaisen välillä.

24 artiklan mukaan jäsenvaltiot hyväksyvät sopimuksen valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti, sekä ilmoittavat tämän hyväksymismenettelyn päätökseen saatamisesta Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille. Sopimus tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun viimeinen jäsenvaltio on tehnyt kyseisen ilmoituksen.

25 artiklassa todetaan, että sopimukseen voi liittyä jokainen valtio, josta tulee Euroopan unionin jäsen, ja että liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan. Artiklassa todetaan myös, että sopimuksen teksti, joka on laadittu Euroopan unionin neuvostossa sopimukseen liittyvän valtion kielellä, on todistusvoimainen. Lisäksi artiklassa määrätään, että sopimus tulee voimaan jokaisen siihen liittyvän valtion osalta 90 päivän kuluttua siitä päivästä, kun valtio on tallettanut liittymiskirjansa, mutta kuitenkin aikaisintaan sopimuksen voimaantulopäivänä.

26 artiklan mukaan Euroopan unionin pääsihteeri on sopimuksen tallettaja. Tallettajan on julkaistava Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä yleissopimuksen hyväksymiset ja siihen liittymiset, julistukset ja varaukset niin kuin myös sopimusta koskevat ilmoitukset.

27 artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden väliset riidat, jotka koskevat sopimuksen tulkintaa tai soveltamista on ensisijaisesti pyrittävä ratkaisemaan neuvostossa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastossa määrättyä menettelyä noudattaen. Kyseinen asia voidaan viedä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen, mikäli ratkaisuun ei ole päästy kuuden kuukauden määräajan päättyessä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuinten ratkaistavaksi voidaan niin ikään viedä ne komission ja yhden tai useamman jäsenvaltion väliset sopimuksen soveltamista kos-

kevat riidat, joita ei ole voitu sopia neuvoteltuteitse.

1.2. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskeva pöytäkirja

Pöytäkirjan 1 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimella on pöytäkirjassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti toimivalta antaa ennakkoratkaisuja tullitietojärjestelmäyleissopimuksen tulkinnasta. 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat hyväksyä yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja. Jäsenvaltiot voivat siis niin halutessaan olla antamatta tuomioistuimelle ennakkoratkaisuja koskevaa toimivaltaa. Jäsenvaltiot, jotka päättävät antaa tuomioistuimelle edellä mainitun toimivallan voivat artiklan 2 kohdan mukaan määrätä niiden kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinten piiriin, joilla on oikeus pyytää ennakkoratkaisua. Antamalla artiklan 2 a alakohdan mukaisen julistuksen jäsenvaltiot voivat oikeuttaa vain ne tuomioistumensa, joiden päätöksiin ei voi hakea muutosta, pyytämään yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisuja yleissopimuksen tulkinnasta. Artiklan 2 b alakohdan mukaisen julistuksen antamalla oikeus pyytää ennakkoratkaisua koskee kaikkia jäsenvaltion tuomioistuuksia.

Pöytäkirjan 2 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely poikkeaa EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesta menettelystä siinä, että ennakkoratkaisun pyytämisen yhteisöjen tuomioistuimelta yleissopimuksen tulkinnasta on kaikissa tapauksissa vapaaehtoista. EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden ylimmillä tuomioistuimilla, eli tuomioistuimilla joiden päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on velvollisuus pyytää EY:n tuomioistuimelta ennakkoratkaisua. Unionisopimuksen L artiklan b alakohdan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevia EY:n perustamissopimuksen määräyksiä sovelletaan unionisopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan kolmannen alakohdan mukaisesti, jos tuomioistuimelle annetaan toimivalta tulkita oikeus- ja sisäasiain yhteistyössä laadittuja yleissopimuksia. Tämä määräys merkitsee pöytäkirjan kannalta ennen kaikkea sitä, että yhteisöjen tuomioistuimen tullitietojärjestelmäyleissopimuksen normien tulkinnasta antamat ennakkoratkaisut ovat jäsenvaltioiden tuomioistuuksia sitovia.

Jäsenvaltioista Irlanti ja Portugal ovat antaneet a alakohdan mukaisen julistuksen pöytäkirjan allekirjoittamisen yhteydessä. Alankomaat, Itävalta, Kreikka, Ranska, Ruotsi, Saksa ja Suomi ovat antaneet b alakohdan mukaisen julistuksen. Espanja ja Tanska ovat ilmoittaneet antavansa julistuksensa hyväksymisen yhteydessä. Alankomaat, Itävalta, Kreikka ja Saksa ovat lisäksi antaneet julistuksen, jonka mukaan ne pitävät itselleen oikeuden määrätä sisäisessä lainsäädännössään, että sellaisen kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksen ei saa muutosta, on pakko saattaa asia EY:n tuomioistuimen päätettäväksi.

Suomi on pöytäkirjan allekirjoittamisen yhteydessä antama julistuksen mukaan siis kaikki suomalaiset tuomioistuimet voisivat pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, jos niiden käsiteltävänä on asia, joka koskee tullitietojärjestelmäyleissopimuksen tulkintaa. Ennakkoratkaisumenettelyn hyväksyminen kuuluu lainsäädännön alaan ja edellyttää siten, että eduskunta hyväksyy sekä pöytäkirjan että Suomen antaman julistuksen.

3 artiklan mukaan pöytäkirjaa sovellettaessa noudatetaan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä ja työjärjestystä. Artiklan 2 kohdan mukaan kaikilla jäsenvaltioilla on oikeus esittää tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa kirjallisia huomautuksia tai vastineita.

4—8 artiklat sisältävät pöytäkirjan hyväksymistä, voimaantuloa, liittymistä ja muuttamista koskevat tavanomaiset määräykset. Pöytäkirja tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet sen hyväksymisestä.

1.3. Tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaista soveltamista eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken koskeva sopimus

1 artikla sisältää määritelmät.

2 artiklan mukaan tullitietojärjestelmäyleissopimusta sovelletaan väliaikaisesti kun jäsenvaltioista kahdeksas on jättänyt hyväksymistai ratifioimisasiakirjansa.

3 artikla. Väliaikaisesti yleissopimusta soveltavat osapuolet hyväksyvät välttämättömät siirtymäsäännökset yhteisellä sopimuksella. Yleissopimuksen 16 artiklassa tarkoitettun hallintokomitean tehtäviä osapuolet hoi-

tavat yhteisellä sopimuksella tiiviissä yhteistyössä EY:n komission kanssa. Mainittua hallintokomiteaa ei voida vielä väliaikaisen soveltamisen aikana perustaa eikä myöskään voida yleissopimuksen 7 artiklan 3 kohdan mahdollistamalla tavalla sopia tietojärjestelmän käytön sallimisesta kansainvälisille tai alueellisille järjestöille.

4 artikla sisältää sopimuksen loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta ja hyväksymis- tai ratifiointiasiakirjojen tallettamisesta.

5 artikla. Sopimus on laadittu kaikilla EU:n virallisilla kiellä.

6 artiklan mukaan sopimus lakkaa ole-masta voimassa yleissopimuksen tullessa voimaan.

2. Voimaantulo

Yleissopimus tulee voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet tallettajalle hyväksyneensä yleissopimuksen. Yleissopimuksen ovat toistaiseksi hyväksyneet Yhdistyneet kuningaskunnat, Tanska ja Ruotsi. Eurooppa-neuvosto on Amsterdamissa hyväksynyt toimintasuunnitelman, joka suosittelee, että kaikki jäsenvaltiot hyväksyisivät yleissopimuksen vuoden 1998 loppuun mennessä. Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin yleissopimus saatetaan Suomessa voimaan.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuudesta

Hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. 9 artiklan 1 kappaleen mukaan tietojen tallentamiseen tullitietojärjestelmään sovelletaan tiedot toimittaneen jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä.

Yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleessa rajoitetaan oikeutta tullitietojärjestelmästä saatujen tietojen käyttämiseen. Tietoja saa ilman erityistä lupaa käyttää vain sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Määräys poikkeaa Suomen lainsäädännöstä. Tullilain mukaan tullilaitoksen hallussa olevia tietoja saadaan käyttää laajemmin.

15 artiklassa rajoitetaan henkilön oikeutta saada itseään koskevat tiedot käyttöönsä. Ennen tietojen luovuttamista on aina annettava tiedot tallettaneelle jäsenvaltiolle mah-

dollisuus ottaa kantaa asiaan. Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että tietyissä tapauksissa oikeus tietojen saamiseen on evättävä. Artiklassa tarkoitettut tapaukset vastannevat henkilörekisterilain (471/1987) 12 §:n mukaisia rekisteritietojen tarkastusoikeuden rajoituksia. Yleissopimuksen määräys on kuitenkin ehdoton, eikä jätä jäsenvaltioille harkintavalttaa, joten määräys edellyttäisi lailla säätämistä. Edelleen 15 artiklan 4 kappaleen mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat vastavuoroisesti panemaan täytäntöön lopulliset päätökset virheellisten tietojen, tai virheellisesti talletettujen tai säilytettyjen tietojen, oikaisemisesta ja poistamisesta sekä henkilötietojen käyttöön saamisesta. Määräykseen sitoutuminen kuuluu lainsäädännön alaan. Jäsenvaltiot vastaavat yleissopimuksen 22 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista. Määräys rajoittaa eduskunnan budjettivaltaa sillä tavoin, että asia on saatettava eduskunnan hyväksyttäväksi.

4. Voimaansaattamislain säätämisyjärjestys

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevan pöytäkirjan 2 artiklan määräys ja Suomen antama julistus, jonka mukaan suomalaiset tuomioistuimet voivat pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua yleissopimuksen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä kuuluvat lainsäädännön alaan. Pöytäkirja ja Suomen antama julistus ovat identtiset Euroopan poliisiviraston (Europol) perustamisesta tehtyyn yleissopimukseen liitetyn pöytäkirjan ja sitä koskevan Suomen antaman julistuksen kanssa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/1997 vp) käsitellyt pöytäkirjan ja Suomen antaman julistuksen hyväksymisen edellyttämää lainsäädäntöjärjestystä. Valiokunta on lausunnossaan päätenyt siihen pöytäkirjan ja sen mukaisesti annetun julistuksenkin osalta asia voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Perusteena valiokunta on pitänyt sitä, että menettelyn vapaaehtoisuus ei loukkaa tuomioistuinten riippumattomuutta.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt asiaa myös Amsterdamin sopimuksen hyväksymistä koskeneesta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 10/1998 vp). Valiokunta on katsonut, että kansallisten tuomioistuinten omaan harkintavaltaan jätetty menettelytapavalinta yhteisöjen tuomiois-

tuimen ennakkoratkaisun pyytämisestä on sopusoinnussa perustuslakiin pohjautuvan tuomioistuinten riippumattomuusperiaatteen kanssa.

Yleissopimuksen ei sisälly muita määräyksiä, joiden yhteydessä olisi tarpeen harkita sopimuksen hyväksymisen käsittelyjärjestystä. Tämän vuoksi hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66§:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään, että Eduskunta hyväksyisi ne Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn, tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan, yleissopimuksen ja 29 päivänä marraskuuta 1996 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen

ennakkoratkaisuin tapahtuvaa tulkintaa tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevasta yleissopimuksesta tehdyn pöytäkirjan ja pöytäkirjan 2 artiklan 2 b alakohdan mukaisen julistuksen, jonka mukaan jokainen Suomen tuomioistuin voi pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua artiklassa mainituissa tilanteissa sekä Brysselissä 26 heinäkuuta tehdyn sopimuksen, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken ja määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska yleissopimus ja pöytäkirja sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvän Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevan pöytäkirjan sekä mainitun yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen ja Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisuun tapahtuvaa tulkintaa tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevasta yleissopimuksesta tehdyn pöytäkirjan määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Brysselissä 26 heinäkuuta tehdyn sopimuksen, joka koskee Euroopan unionista tehdyn

sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken, määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

3 §

Tämä lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Asetuksella voidaan säätää, että tämän lain 1 ja 2 § tulevat voimaan eri ajankohtana mainituissa pykälissä tarkoitettujen sopimusten kansainvälisistä voimaantuloa koskevien määräysten sitä edellyttäessä.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

**YLEISSOPIMUS,
TEHTY EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN K.3 ARTIKLAN
PERUSTEELLA TIETOTEKNIIKAN KÄYTÖSTÄ TULLIALALLA**

Tämän yleissopimuksen KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka ovat euroopan unionin jäsenvaltioita ja jotka

VIITTAAVAT 26 päivänä heinäkuuta 1995 annettuun Euroopan unionin neuvoston säädökseen,

PALAUTTAVAT MIELIIN tullihallintojen keskinäistä avunantoa koskevaan, Roomassa 7 päivänä syyskuuta 1967 allekirjoitettuun yleissopimukseen sisältyvät velvoitteet,

KATSOVAT, että tullihallinnot ovat vastuussa yhdessä muiden toimivaltaisen viranomaisten kanssa ei ainoastaan yhteisön säädöksiä vastaan, vaan myös kansallista lainsäädäntöä, etenkin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 36 ja 223 artiklan alaan kuuluvaa lainsäädäntöä vastaan tehtyjen rikkomusten estämisestä, tutkinnasta ja ehkäisemisestä sekä yhteisön ulkorajoilla että sen alueen sisällä,

KATSOVAT, että kaikenlainen laittoman kaupan suuntaan tapahtuva kehitys muodostaa kansanterveyteen, julkiseen moraaliin ja yleiseen turvallisuuteen kohdistuvan vakavan uhan,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että on tarpeen vahvistaa tullihallintojen keskinäistä yhteistyötä luomalla menettelyt, jotka mahdollistavat tullihallintojen yhteisen laittoman kaupan vastaisen toiminnan sekä tähän liittyvän henkilö- ja muiden tietojen vaihdon niiden välillä uutta tällaisen tiedon käsittely- ja siirtotekniikkaa käyttäen, ottaen huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 Strasbourgissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen, ja

MUISTUTTAVAT MIELIIN, että tullihallintojen on päivittäisessä työssään sovellettava sekä yhteisön että muita kuin yhteisön säännöksiä, ja että sen vuoksi on ilmeinen tarve varmistaa, että keskinäistä avunantoa ja hallinnollista yhteistyötä koskevat säännökset kehittyvät molemmilla alueilla mahdollisimman yhdenmukaisesti,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä:

I LUKU

MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa:

1. Ilmaisulla "kansallinen lainsäädäntö" tarkoitetaan jäsenvaltion lakeja ja asetuksia, joiden soveltaminen kuuluu kokonaisuudessaan tai osittain kyseisen jäsenvaltion tullihallinnon toimivaltaan ja jotka koskevat

— sellaisten tavaroiden liikkuvuutta, joihin kohdistuu erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 36 ja 223 artiklassa tarkoitettuja kielto-, rajoitus- tai valvontatoimenpiteitä;

— laittomasta huumausaineiden kaupasta peräisin olevan, suoraan tai välillisesti saadun taikka suoraan tai välillisesti siinä käytetyn omaisuuden tai tuoton siirtoa, muuntamista, kätkemistä tai peittelyä.

2. Ilmaisulla "henkilötieto" tarkoitetaan tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa yksilöä koskevia kaikenlaisia tietoja.

3. Ilmaisulla "tiedot toimittanut jäsenvaltio" tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka tallentaa tiedon tullitietojärjestelmään.

II LUKU

TULLITIETOJÄRJESTELMÄN PERUSTAMINEN

2 artikla

1. Jäsenvaltioiden tullihallinnot perustavat tullin käyttöön yhteisen automaattisen tietojärjestelmän, jäljempänä "tullitietojärjestelmä".

2. Tullitietojärjestelmän tarkoituksena on tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti auttaa vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämisessä, tutkinnassa ja syytetoimissa lisäämällä nopeamman tiedonvälityksen avulla jäsenvaltioiden tullihallintojen yhteistyö- ja valvontamenettelyjen tehokkuutta.

III LUKU

TULLITIEDOTJÄRJESTELMÄN TOIMINTA JA KÄYTTÖ

3 artikla

1. Tullitietojärjestelmä koostuu keskus-tietokantayksiköstä, ja sitä voidaan käyttää kustakin jäsenvaltiosta päätteiden kautta. Se sisältää yksinomaan tietoja, jotka ovat välttämättömiä 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tullitietojärjestelmän tavoitteen saavuttamiseksi, mukaan lukien henkilötiedot, jotka ryhmitellään seuraavasti:

- i) tavarat;
- ii) kuljetusvälineet;
- iii) yritykset;
- iv) henkilöt;
- v) petospyrkimykset;
- vi) käytettävissä oleva asiantuntemus.

2. Komissio huolehtii tullitietojärjestelmän teknisen infrastruktuurin hoidosta neuvostossa hyväksytyissä soveltamistoimenpiteissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Komissio antaa kertomuksen järjestelmän ylläpidosta 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle.

3. Komissio toimittaa kyseiselle komitealle teknistä ylläpitoa varten antamansa käytännön järjestelyt.

4 artikla

Jäsenvaltiot määrittelevät tullitietojärjestelmään tallennettavat kuhunkin 3 artiklan i-vi luokkaan kuuluvat tiedot siltä osin kuin se on tarpeen järjestelmän tavoitteen saavuttamiseksi. Henkilötietoja ei missään tapauksessa tallenneta 3 artiklan v ja vi luokkaan. Henkilöä koskeviin tietoihin ei tallenneta muita tietoja kuin:

- i) nimi, tyttönimi, etunimet ja omaksutut nimet;
- ii) syntymäaika ja -paikka;
- iii) kansalaisuus;
- iv) sukupuoli;
- v) objektiivisesti havaittavat ja pysyvät erityiset tuntoimerkit;
- vi) peruste tietojen järjestelmään viemiseksi;
- vii) ehdotetut toimet;
- viii) varoituskoodi, josta ilmenee, onko henkilö jo pitänyt hallussaan asetta; onko hän syyllistynyt väkivaltaan tai onko hän paennut viranomaisilta. Missään tapauksessa

järjestelmään ei tallenneta tietoja, jotka luetaan yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisissa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 Strasbourgissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen, jäljempänä "vuoden 1981 Strasbourgin yleissopimus", 6 artiklan ensimmäisessä virkkeessä.

5 artikla

1. Tiedot, joita tarkoitetaan 3 artiklan i-iv luokassa, tallennetaan tullitietojärjestelmään ainoastaan tarkkailua ja ilmoittamista, hienovaraista valvontaa tai erityistarkastuksia varten.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja ehdotettuja toimia varten tullitietojärjestelmään voidaan tallentaa johonkin 3 artiklassa oleviin i-iv luokkaan kuuluvia henkilötietoja ainoastaan, jos etenkin aikaisemman lainvastaisen toiminnan perusteella on todellista aihetta epäillä, että kyseinen henkilö on toteuttanut taikka toteuttaa parhaillaan tai vastaisuudessa vakavia kansallisen lainsäädännön vastaisia toimia.

6 artikla

1. Jos 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut ehdotetut toimet toteutetaan, seuraavat tiedot voidaan kokonaisuudessaan tai osittain kerätä ja lähettää tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle:

- i) ilmoitetun tavarat, kuljetusvälineen, yrityksen tai henkilön löytyminen;
- ii) tarkastuksen paikka, aika ja peruste;
- iii) matkan reitti ja määräpaikka;
- iv) kyseisen henkilön seurassa olevat henkilöt tai kuljetusvälineessä matkustavat;
- v) käytetty kuljetusväline;
- vi) mukana kuljetetut esineet;
- vii) olosuhteet, joissa tavara, kuljetusväline, yritys tai henkilö paljastui.

Kun tällaisia tietoja kerätään hienovaraisen valvonnan yhteydessä, on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että valvonnan salainen luonne ei vaarannu.

2. Edellä 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa erityistarkastuksissa voidaan tehdä henkilöiden, välineiden ja esineiden tarkastuksia sikäli kuin se on luovallista ja sen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaista, jossa tarkastus tehdään. Jos jäsenvaltion lainsäädännössä ei sallita erityistarkastuksia, tämän jäsenvaltion on muutettava

ne ilman eri toimenpiteitä tarkkailuksi ja ilmoittamiseksi.

7 artikla

1. Oikeus saada tullitietojärjestelmään sisältyvät tiedot suoraan käyttöön varataan yksinomaisesti kunkin jäsenvaltion nimeämille kansallisille viranomaisille. Näitä kansallisia viranomaisia ovat tulliviranomaiset, mutta niitä voivat olla myös muut viranomaiset, joilla kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen nojalla on toimivalta toimia 2 artiklan 2 kohdassa ilmaistun tarkoituksen toteuttamiseksi.

2. Kukin jäsenvaltio lähettää toisille jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle luettelon 1 kohdan mukaisesti nimeämistään toimivaltaisista viranomaisista, joilla on oikeus saada suoraan tullitietojärjestelmään sisältyvät tiedot käyttöön, ja ilmoitettava tässä luettelossa kunkin viranomaisen osalta, mitä tietoja se voi käyttää ja mihin tarkoituksiin.

3. Sen estämättä, mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, jäsenvaltiot voivat yksimielisellä sopimuksella sallia tullitietojärjestelmän käytön kansainvälisille tai alueellisille järjestöille. Tällainen sopimus tehdään tämän yleissopimuksen pöytäkirjana. Päätöstä tehdessään jäsenvaltiot ottavat huomioon vastavuoroiset järjestelyt, kuten myös 18 artiklassa tarkoitettujen yhteisen valvontaviranomaisen lausunnot tietosuojan tason riittävyydestä.

8 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat käyttää tullitietojärjestelmästä saatuja tietoja ainoastaan 2 artiklan 2 kohdassa määrätyn tarkoituksen toteuttamiseksi; ne voivat kuitenkin käyttää niitä hallinnollisiin tai muihin tarkoituksiin sen jäsenvaltion ennalta antaman luvan perusteella, joka tallensi tiedot järjestelmään, jollei sen määräämistä edellytyksistä muuta johdu. Tällaisen muun käytön on oltava sen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaista, joka aikoo käyttää niitä, ja siinä on otettava huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean 17 päivänä syyskuuta 1987 antamassa suosituksessa R (87) 15 oleva 5,5 periaate.

2. Tullitietojärjestelmästä saatuja tietoja käyttävät vain kunkin jäsenvaltion nimeämät kansalliset viranomaiset, jotka ovat toimival-

taisia niihin sovellettavien lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti toimimaan 2 artiklan 2 kohdassa säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 1 ja 4 kohdan sekä 7 artiklan 3 kohdan soveltamista.

3. Kukin jäsenvaltio toimittaa toisille jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle luettelon 2 kohdan mukaisesti nimeämistään toimivaltaisista viranomaisista.

4. Tullitietojärjestelmästä peräisin olevia tietoja voidaan sen jäsenvaltion ennalta antaman luvan perusteella, joka tallensi ne järjestelmään, ja jollei tämän jäsenvaltion määräämistä edellytyksistä muuta johdu, toimittaa muiden kuin 2 kohdassa tarkoitettujen kansallisten viranomaisten, kolmansien maiden sekä kansainvälisten tai alueellisten järjestöjen käyttöön näiden pyytäessä niitä käytettäväkseen. Kukin jäsenvaltio toteuttaa erityistoimenpiteitä varmistaakseen tällaisten tietojen suojaamisen, kun niitä lähetetään tai toimitetaan sen alueen ulkopuolella sijaitseville yksiköille. Tiedot tällaisista toimenpiteistä on toimitettava 18 artiklassa tarkoitettulle yhteiselle valvontaviranomaiselle.

9 artikla

1. Tietojen tallentamiseen tullitietojärjestelmään sovelletaan tiedot toimittaneen jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä, jollei tässä yleissopimuksessa määrätä ankarammista määräyksistä.

2. Tullitietojärjestelmästä saatujen tietojen käyttöön, mukaan lukien kaikkien tiedot toimittaneen jäsenvaltion ehdottamien toimien toteuttaminen 5 artiklan mukaisesti, sovelletaan näitä tietoja käyttävän jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä, jollei tässä yleissopimuksessa määrätä ankarammista määräyksistä.

10 artikla

1. Kukin jäsenvaltio nimeää tullitietojärjestelmästä vastuussa olevan toimivaltaisen tulliviranomaisen.

2. Tämä viranomainen on vastuussa tullitietojärjestelmän moitteettomasta toiminnasta jäsenvaltiossa, ja sen on toteutettava tämän yleissopimuksen noudattamisen varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

3. Jäsenvaltiot ilmoittavat toinen toisil-

leen 1 kohdassa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista.

IV LUKU

TIETOJEN MUUTTAMINEN

11 artikla

1. Ainoastaan tiedot toimittaneella jäsenvaltiolla on oikeus muuttaa, lisätä, korjata tai poistaa tullitietojärjestelmään tallentamia tietoja.

2. Jos tiedot toimittanut jäsenvaltio toteaa tai sen tietoon saatetaan, että sen tallentamat tiedot ovat tosiasiallisesti virheellisiä tai että ne tallennettiin taikka niitä säilytetään tämän yleissopimuksen vastaisesti, se muuttaa, täydentää, korjaa tai poistaa tiedot aiheellisin osin sekä ilmoittaa tästä muille jäsenvaltioille.

3. Jos jollain jäsenvaltiolla on näyttöä, jonka perusteella on aihetta epäillä, että jokin tieto on tosiasiallisesti virheellinen tai että se tallennettiin taikka sitä säilytetään tullitietojärjestelmässä tämän yleissopimuksen vastaisesti, se ilmoittaa siitä mahdollisimman pian tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle. Jälkimmäinen tarkastaa kyseiset tiedot ja tarvittaessa korjaa tai poistaa kyseisen tiedon viipymättä. Tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa muille jäsenvaltioille kaikista tekemistään korjauksista tai poistoista.

4. Jos jäsenvaltio tallentaessaan tietoja tullitietojärjestelmään toteaa, että sen selostus on ristiriidassa aiemman selostuksen kanssa sisällön tai ehdotettujen toimien osalta, se ilmoittaa siitä välittömästi aiemman selostuksen antaneelle jäsenvaltiolle. Nämä jäsenvaltiot yrittävät tämän jälkeen selvittää asiaa. Erimielisyyksien ilmetessä ensimmäinen selostus jää voimaan, mutta ne uuden selostuksen osat, jotka eivät ole ristiriidassa ensimmäisen selostuksen kanssa, tallennetaan järjestelmään.

5. Kun jäsenvaltion tuomioistuin tai muu kyseisessä jäsenvaltiossa tätä varten valtuutettu viranomainen tekee lopullisen päätöksen tullitietojärjestelmässä olevien tietojen muuttamisesta, täydentämisestä, korjaamisesta tai poistamisesta, toiset jäsenvaltiot sitoutuvat panemaan tämän päätöksen täytäntöön, jollei tämän yleissopimuksen muista määräyksistä muuta johdu. Jos tällaiset tuomioistuinten tai muiden tätä varten valtuutettujen viranomaisten päätökset, mukaan lukien 15

artiklan 4 kohdassa tarkoitettut päätökset korjaamisesta tai poistamisesta, ovat keskenään ristiriidassa, tiedot tallentanut jäsenvaltio poistaa ne järjestelmästä.

V LUKU

TIETOJEN SÄILYTTÄMINEN

12 artikla

1. Tullitietojärjestelmään tallennettuja tietoja säilytetään vain niin kauan kuin on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten ne tallennettiin. Tiedot toimittanut jäsenvaltio tarkastelee niiden säilyttämisen tarpeellisuutta vähintään kerran vuodessa.

2. Tiedot toimittanut jäsenvaltio voi tarkasteltavana olevan kauden aikana päättää säilyttää tietoja seuraavaan tarkasteluun asti, jos niiden säilyttäminen on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten ne säilytettiin. Jos tietojen säilyttämisestä ei ole päätetty, ne siirretään ilman eri toimenpiteitä siihen tullitietojärjestelmän osaan, johon pääsy rajoitetaan 4 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 15 artiklan soveltamista.

3. Tullitietojärjestelmän on ilman eri toimenpiteitä ilmoitettava tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle viimeistään kuukautta ennen 2 kohdassa tarkoitettua aikataulun mukaisesta tullitietojärjestelmässä säilytettyjen tietojen siirrosta.

4. Tullitietojärjestelmässä jatketaan 2 kohdan mukaisesti siirrettyjen tietojen säilyttämistä yhden vuoden ajan, mutta niihin on pääsy ainoastaan 16 artiklassa tarkoitetun komitean edustajalla tai 17 artiklan 1 kohdassa ja 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 15 artiklan soveltamista. Sinä aikana tietoja voidaan käyttää ainoastaan niiden paikkansapitävyyden ja lainmukaisuuden tarkistamiseen, jonka jälkeen ne on poistettava.

VI LUKU

HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

13 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka aikoo saada henkilötietoja tullitietojärjestelmästä tai tallentaa niitä tullitietojärjestelmään, antaa vii-

meistään päivänä, jona tämä yleissopimus tulee voimaan, kansallisen lainsäädännön, joka on riittävä takaamaan ainakin vuoden 1981 Strasbourgin yleissopimuksen periaatteiden mukaisen henkilötietojen suojan tason saavuttamisen.

2. Jäsenvaltio voi saada henkilötietoja tullitietojärjestelmästä tai tallentaa niitä tullitietojärjestelmään ainoastaan, kun 1 kohdassa säädetty järjestelyt tällaisten tietojen suojaamiseksi ovat tulleet voimaan kyseisen jäsenvaltion alueella. Jäsenvaltion on myös etukäteen nimettävä 17 artiklassa tarkoitettu yksi tai useampi kansallinen valvontaviranomainen.

3. Varmistaakseen tässä yleissopimuksessa määrättyjen henkilötietojen suojaamista koskevien määräysten oikean soveltamisen kukin jäsenvaltio pitää tullitietojärjestelmää sellaisena kansallisena tietokantana, johon sovelletaan 1 kohdassa tarkoitettuja määräyksiä ja tähän yleissopimukseen sisältyviä ankarampia määräyksiä.

14 artikla

1. Jollei 8 artiklan 1 kohdasta muuta johdu, jäsenvaltiot huolehtivat, että niiden lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti on kiellettyä käyttää tullitietojärjestelmästä saatuja henkilötietoja muuhun kuin 2 artiklan 2 kohdassa määrättyyn tarkoitukseen.

2. Tietoja voidaan jäljentää ainoastaan teknisiin tarkoituksiin, mikäli tällainen jäljentäminen on tarpeen 7 artiklassa tarkoitettujen viranomaisten toteuttamaa tiedon hakua varten. Jollei 8 artiklan 1 kohdasta muuta johdu, muiden jäsenvaltioiden tallentamia henkilötietoja ei saa jäljentää tullitietojärjestelmästä muihin kansallisiin tiedostoihin.

15 artikla

1. Henkilöiden oikeuksia tullitietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen osalta, erityisesti heidän oikeuttaan saada tiedot käyttöönsä, toteutetaan sen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti, jossa tällaisiin oikeuksiin vedotaan. Jos kyseisen jäsenvaltion laeissa, asetuksissa ja menettelyissä niin säädetään tai määrätään, 17 artiklassa määrätty kansallinen valvontaviranomainen päättää tietojen luovuttamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä. Jä-

senvaltio, joka ei ole toimittanut kyseisiä tietoja, saa luovuttaa ne ainoastaan, jos se ensin on antanut tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle tilaisuuden ottaa kantaa asiaan.

2. Jäsenvaltio, jolta pyydetään oikeutta saada käyttöön henkilötietoja, epää tämän oikeuden, jos on todennäköistä, että tietojen luovuttaminen voisi haitata 5 artiklan 1 kohdan mukaisessa kertomuksessa yksilöityjen tehtävien hoitamista, tai suojellakseen muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Oikeus saada tietoja on evättävä joka tapauksessa siksi ajaksi, jona toteutetaan toimia tarkkailua tai hienovaraista valvontaa varten.

3. Kunkin jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti jokainen voi vaatia kutakin jäsenvaltiota korjaamaan tai poistamaan häntä itseään koskevat henkilötiedot, jos nämä tiedot ovat tosiasiallisesti virheelliset tai jos ne tallennettiin tullitietojärjestelmään tai niitä säilytetään tullitietojärjestelmässä tämän yleissopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa määrätyn tarkoituksen vastaisesti taikka vuoden 1981 Strasbourgin yleissopimuksen 5 artiklan määräysten vastaisesti.

4. Kunkin jäsenvaltion alueella jokainen voi kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti tarvittaessa nostaa kanteen tai tehdä valituksen tuomioistuimessa tai viranomaiselle, joka näiden lakien, asetusten ja menettelyjen mukaisesti on toimivaltainen, siltä osin kuin on kyse häntä itseään koskevista tullitietojärjestelmään sisältyvistä henkilötiedoista:

i) tosiasiallisesti virheellisten henkilötietojen oikaisemiseksi tai poistamiseksi;

ii) henkilötietojen, jotka on tallennettu tullitietojärjestelmään tai joita säilytetään tullitietojärjestelmässä tämän asetuksen vastaisesti, oikaisemiseksi tai poistamiseksi;

iii) saadakseen henkilötiedot käyttöönsä;

iv) korvausten saamiseksi 21 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Kyseiset jäsenvaltiot sitoutuvat vastavuoroisesti panemaan täytäntöön tuomioistuimen tai muun tätä varten nimetyn viranomaisen lopulliset päätökset, jotka koskevat i, ii ja iii alakohtaa.

5. Tässä artiklassa ja 11 artiklan 5 kohdassa mainittu "lopullinen päätös" ei merkitse missään tapauksessa, että jäsenvaltion olisi haettava muutosta tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen päätökseen.

VII LUKU

INSTITUTIONAALISET PUITTEET

16 artikla

1. Asetetaan komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden tulliviranomaisten edustajista. Komitea tekee päätöksensä yksimielisesti, kun on kyse 2 kohdan ensimmäisen luettelamakohdan määräyksistä, ja kahden kolmasosan enemmistöllä, kun on kyse 2 kohdan toisen luettelamakohdan määräyksistä. Se vahvistaa työjärjestyksensä yksimielisesti.

2. Komitea huolehtii

— tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanosta ja oikeasta soveltamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 17 artiklan 1 kohdassa ja 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten toimivaltaa;

— tullitietojärjestelmän asianmukaisesta toiminnasta teknisiltä ja toiminnallisilta osin. Komitean on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 12 ja 19 artiklassa määrätyt toimenpiteet pannaan asianmukaisesti täytäntöön tullitietojärjestelmän suhteen. Tämän kohdan soveltamiseksi komitealla on oikeus päästä tullitietojärjestelmään ja käyttää sen tietoja.

3. Komitea antaa vuosittain tullitietojärjestelmän tehokkuudesta ja riittävydestä kertomuksen neuvostolle Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastossa määrättyä menettelyä noudattaen ja tekee tarvittaessa suosituksia.

4. Komissio osallistuu asiain käsittelyyn komiteassa.

VIII LUKU

LUKU HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMISEN VALVONTA

17 artikla

1. Kukin jäsenvaltio nimeää yhden tai useamman henkilötietojen suojaamisesta vastaavan kansallisen valvontaviranomaisen riippumattomina valvomaan tullitietojärjestelmään sisältyviä tietoja. Valvontaviranomaisten on toteutettava asianomaisten kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti riippumatonta valvontaa ja tarkastuksia varmistaakseen, että tullitietojärjestelmään sisältyvien tietojen käsittely ja käyttö eivät loukkaa kyseessä olevan henkilön oikeuksia. Tätä

varten valvontaviranomaisilla on oikeus saada tietoja tullitietojärjestelmästä.

2. Jokainen voi pyytää kansallista valvontaviranomaista tarkastamaan häntä itseään koskevat tullitietojärjestelmään sisältyvät henkilötiedot sekä näiden tietojen aikaisemman tai nykyisen käytön. Tähän oikeuteen sovelletaan sen jäsenvaltion lakeja, asetuksia ja menettelyjä, jossa pyyntö esitetään. Jos tiedot ovat toisen jäsenvaltion tallentamia, tarkastus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kyseisen jäsenvaltion kansallisen valvontaviranomaisen kanssa.

18 artikla

1. Perustetaan yhteinen valvontaviranomainen, johon kuuluu kaksi kunkin jäsenvaltion riippumattomasta kansallisesta valvontaviranomaisesta tai valvontaviranomaisista nimettyä edustajaa.

2. Yhteinen valvontaviranomainen hoitaa tehtäviään tämän yleissopimuksen ja vuoden 1981 Strasbourgin yleissopimuksen mukaisesti ottaen huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean 17 päivänä syyskuuta 1987 antaman suosituksen R (87) 15.

3. Yhteisen valvontaviranomaisen toimintaan kuuluu tullitietojärjestelmän toiminnan valvominen, sen toiminnassa mahdollisesti ilmenevien soveltamis- tai tulkintaongelmien käsittely, mahdollisten ongelmien tutkiminen, jotka aiheutuvat jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten harjoittamasta riippumattomasta valvonnasta tai yksityishenkilöiden käyttäessä oikeuttaan saada käyttöönsä tietoja järjestelmästä, sekä ehdotusten tekeminen ongelmien yhteiseksi ratkaisemiseksi.

4. Tehtäviensä toteuttamiseksi yhteisellä valvontaviranomaisella on oikeus saada käyttöönsä tietoja tullitietojärjestelmästä.

5. Yhteisen valvontaviranomaisen kertomukset toimitetaan viranomaisille, joille kansalliset valvontaviranomaiset toimittavat kertomuksensa.

IX LUKU

TULLITIETOJÄRJESTELMÄN TURVALISUUS

19 artikla

1. Kaikista tietoturvan ylläpitämiseksi tarvittavista hallinnollisista toimenpiteistä huolehtivat

i) jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset, kukin valtiossaan sijaitsevien tullitietojärjestelmän päätteiden osalta;

ii) 16 artiklassa tarkoitettu komitea tullitietojärjestelmän sekä samoissa tiloissa tullitietojärjestelmän kanssa sijaitsevien päätteiden osalta, joita käytetään teknisiin tarkoituksiin sekä 3 kohdassa edellytettyihin tarkastuksiin.

2. Toimivaltaiset viranomaiset ja 16 artiklassa tarkoitettu komitea toteuttavat toimenpiteitä erityisesti:

i) estääkseen luvattomia henkilöitä pääsemästä käyttämään tietojen käsittelyyn käytettäviä laitteita;

ii) estääkseen luvattomia henkilöitä lukemasta, jäljentämästä, muuttamasta tai poistamasta tietoja ja tietovälineitä;

iii) estääkseen tietojen oikeudettoman tallentamisen ja kaiken oikeudettoman tietojen käytön, muuttamisen tai poistamisen;

iv) estääkseen luvattomia henkilöitä käyttämästä tullitietojärjestelmässä olevia tietoja tiedonsiirtolaitteiden avulla;

v) taatakseen, että tullitietojärjestelmää käyttämään valtuutetuilla henkilöillä on tiedonsaantioikeus ainoastaan heidän toimivaltaansa kuuluviin tietoihin;

vi) taatakseen, että on mahdollista tarkastaa ja todeta, mille viranomaisille tietoja voidaan välittää tiedonsiirtolaitteilla;

vii) taatakseen, että on mahdollista tarkastaa ja todeta taannehtivasti, mitä tietoja tullitietojärjestelmään on tallennettu, milloin ja kuka on tallentanut, sekä valvoa kyselyjä;

viii) estääkseen tietojen luvattoman lukemisen, jäljentämisen, muuttamisen tai poistamisen tietojen lähettämisen ja tietovälineiden kuljetuksen aikana.

3. Edellä 16 artiklassa tarkoitettu komitea seuraa tullitietojärjestelmästä tehtäviä kyselyjä varmistaakseen, että toteutetut haut ovat luvallisia ja valtuutettujen käyttäjien toteuttamia. Vähintään yksi prosentti kaikista toteutetuista hauista on tarkastettava. Tällaisten hakujen ja tarkastusten luettelo on säilytettävä järjestelmässä, ja sitä saavat käyttää vain 16 artiklassa tarkoitettu komitea sekä 17 ja 18 artiklassa tarkoitettut viranomaiset kyseiseen tarkoitukseen. Luettelo on poistettava kuuden kuukauden kuluttua.

20 artikla

Tämän yleissopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut toimivaltaiset tullivi-

ranomaiset vastaavat 19 artiklassa määrätystä tietoturva koskevista toimenpiteistä kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevien tullitietojärjestelmän päätteiden osalta, 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätystä uudelleentarkastelusta ja muutoin kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaan tarpeellisesta tämän yleissopimuksen moitteettomasta täytäntöönpanosta.

X LUKU

VASTUU JA KORVAUSVELVOLLISUUS

21 artikla

1. Kukin jäsenvaltio on vastuussa sen tullitietojärjestelmään tallentamien tietojen oikeellisuudesta, ajanmukaisuudesta ja laillisuudesta. Kukin jäsenvaltio on myös vastuussa vuoden 1981 Strasbourgin yleissopimuksen 5 artiklan määräysten noudattamisesta.

2. Kukin jäsenvaltio on myös kansallisten lakiansa, asetustensa ja menettelyjensä mukaisesti vastuussa tullitietojärjestelmän käytöstä kyseisessä jäsenvaltiossa henkilöille aiheutuneista vahingoista. Jäsenvaltio on myös vastuussa, kun vahingon aiheutti tiedot toimittanut jäsenvaltio toimittamalla virheellistä tietoa tai tietoa, joka on vastoin tätä yleissopimusta.

3. Jos jäsenvaltio, jota vastaan on nostettu virheellisiä tietoja koskeva kanne, ei ole tiedot toimittanut jäsenvaltio, kyseiset jäsenvaltiot pyrkivät sopimukseen siitä, minkä osuuden tiedot toimittanut jäsenvaltio suorittaa toiselle jäsenvaltiolle korvauksena mahdollisesti maksettavasta määrästä. Näin sovitut määrät suoritetaan pyynnöstä.

22 artikla

1. Kukin jäsenvaltio vastaa tullitietojärjestelmän toiminnan ja käytön yhteydessä sen alueella aiheutuneista menoista.

2. Muista tämän yleissopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista, lukuun ottamatta niitä, joita ei voi pitää erillisinä tullitietojärjestelmän käyttämisestä yhteisön tullijäsenvaltioiden ja maataloussäädösten soveltamisessa, vastaavat jäsenvaltiot. Kunkin jäsenvaltion osuus määräytyy suhteessa sen bruttokansantulon osuuteen kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlasketuista bruttokansantuloista kulujen aiheutumisvuotta edeltävänä vuonna. Tässä

kohdassa ilmaisulla "bruttokansantulo" tarkoitetaan markkinahintaisen bruttokansantuotteen laatimisen yhtenäistämistä 13 päivänä helmikuuta 1989 annetussa neuvoston direktiivissä 89/130/ETY, Euratom (1) tai sitä muuttavassa tai korvaavassa yhteisön säädöksessä määriteltyä bruttokansantuloa.

XI LUKU

TÄYTÄNTÖÖNPANO JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

23 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitettu tiedonvaihto tapahtuu suoraan jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

24 artikla

1. Tämä yleissopimus on jäsenvaltioiden hyväksyttävä valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot ilmoittavat Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille kunkin valtion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisen tämän yleissopimuksen hyväksymismenettelyn päätökseen saattamisesta.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava jäsenvaltio on tehnyt 2 kohdan mukaisen ilmoituksen.

25 artikla

1. Tähän yleissopimukseen voi liittyä jokainen valtio, josta tulee Euroopan unionin jäsen.

2. Tämän yleissopimuksen teksti, joka on laadittu Euroopan unionin neuvostossa yleissopimukseen liittyvän valtion kielellä, on todistusvoimainen.

3. Liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

4. Tämä yleissopimus tulee voimaan jokaisen siihen liittyneen valtion osalta yhdek-

sänkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, kun valtio on tallettanut liittymiskirjansa, tai tämän yleissopimuksen voimaantulopäivänä, jos se ei ole vielä tullut voimaan kyseisen yhdeksänkymmenen päivän määräajan päättyessä.

26 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin on tämän yleissopimuksen tallettaja.

2. Tallettaja julkaisee Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä yleissopimuksen hyväksymiset ja siihen liittymiset, julistukset ja varaukset samoin kuin kaikki tätä yleissopimusta koskevat ilmoitukset.

27 artikla

1. Jäsenvaltioiden väliset tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat on tutkittava ensi vaiheessa neuvostossa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastossa määrättyä menettelyä noudattaen ratkaisun löytämiseksi. Jos ratkaisuun ei ole päästy kuuden kuukauden määräajan päätyttyä, riidan osapuoli voi viedä asian Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen.

2. Kaikki tämän yleissopimuksen soveltamista koskevat, yhden tai usean jäsenvaltion ja Euroopan yhteisöjen komission väliset riidat, joita ei ole voitu sopia neuvotteluteitse, voidaan jättää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Brysselissä kahdentenäksikymmenenäkuudentena päivänä heinäkuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäviisi yhtenä ainoana kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalil, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä kaikkien näiden tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon.

**EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN K.3 ARTIKLAN
PERUSTEELLA TEHTY PÖYTÄKIRJA, JOKA KOSKEE TIETOTEKNIIKAN
KÄYTTÖÄ TULLIALALLA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN TULKINTAA
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN ANTAMILLA
ENNAKKORATKAISUILLA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään yleissopimukseen:

1 artikla

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on tässä pöytäkirjassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti toimivalta antaa ennakkoratkaisuja tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen tulkinnasta.

2 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat hyväksyä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen tulkinnasta jäljempänä 2 kohdan a tai b alakohdassa määritettyjen edellytysten mukaisesti julistuksessa, jonka ne voivat antaa joko tämän pöytäkirjan allekirjoitushetkellä tai minä tahansa muuna ajankohtana sen jälkeen.

2. Jäsenvaltio, joka antaa julistuksen tämän artiklan 1 kohdan nojalla, voi mainita joko, että

a) jokainen kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, voi pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sellaisesta käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvästä kysymyksestä, joka koskee tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen tulkintaa, jos tämä tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voisi antaa asiassa päätöksen; tai että

b) jokainen kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin voi pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sellaisesta käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvästä kysymyksestä, joka koskee tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen tulkintaa, jos tämä tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta asiasta voidaan antaa päätös.

3 artikla

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehtyä pöytäkirjaa ja tuomioistuimen työjärjestystä sovelletaan.

2. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön nojalla jokainen jäsenvaltio on oikeutettu jättämään vastineita tai kirjallisia huomautuksia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle 1 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa riippumatta siitä, onko se antanut julistuksen 2 artiklan mukaisesti.

4 artikla

1. Jäsenvaltiot hyväksyvät tämän pöytäkirjan valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava talteenottajalle valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisten, tämän pöytäkirjan hyväksymiseksi tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen sekä kaikista 2 artiklan mukaisesti annetuista julistuksista.

3. Tämä pöytäkirja tulee voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä, kun viimeinen niistä valtioista, jotka olivat Euroopan unionin jäseniä neuvoston hyväksyessä tämän pöytäkirjan tekemistä koskevan säädöksen, teki 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen. Se tulee kuitenkin voimaan aikaisintaan samanaikaisesti tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen kanssa.

5 artikla

1. Tähän pöytäkirjaan voi liittyä jokainen valtio, josta tulee Euroopan unionin jäsen.

2. Liittymisasiakirjat talletetaan talteenottajan haltuun.

3. Tämän pöytäkirjan teksti, joka on laadittu pöytäkirjaan liittyvän valtion kielellä Euroopan unionin neuvostossa, on todistusvoimainen.

4. Tämä pöytäkirja tulee voimaan siihen liittyneen valtion osalta, kun on kulunut yhdeksänkymmentä päivää sen liittymisasiakirjan tallettamispäivästä, tai tämän pöytäkirjan voimaantulopäivänä, jos se ei vielä ole tullut

voimaan edellä mainitun yhdeksänkymmenen päivän määräajan päättyessä.

6 artikla

Jokaisen valtion, josta tulee Euroopan unionin jäsen ja joka liittyy tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevaan yleissopimukseen kyseisen yleissopimuksen 25 artiklan mukaisesti, on hyväksyttävä tämän pöytäkirjan määräykset.

7 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka on korkea sopimuspuoli, voi ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan. Kaikki muutosehdotukset toimitetaan talteenottajalle, joka välittää ne neuvostolle.

2. Neuvosto tekee muutokset ja suosittaa jäsenvaltioille niiden hyväksymistä niiden valtiosääntöjen asettamien vaatimusten mukaisesti.

3. Tällä tavalla tehdyt muutokset tulevat voimaan 4 artiklan määräysten mukaisesti.

8 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri on tämän pöytäkirjan talteenottaja.

2. Talteenottaja julkaisee tätä pöytäkirjaa koskevat ilmoitukset, asiakirjat tai tiedoksiannot Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Brysselissä kahdentenäkymmenentenäkuudentena päivänä heinäkuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäviisi yhtenä ainoana kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalil, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä kaikkien näiden tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon.

**SOPIMUS,
TEHTY EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN K.3 ARTIKLAN
PERUSTEELLA TEHDYN TIETOTEKNIIKAN KÄYTTÖÄ TULLIALALLA
KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN VÄLIAIKAISESTA SOVELTAMISESTA
ERÄIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN KESKEN**

BELGIAN KUNINGASKUNTA, TANSKAN KUNINGASKUNTA, SAKSAN LIITTO TASAVALLA, HELLEENIEN TASAVALLA, ESPANJAN KUNINGASKUNTA, RANSKAN TASAVALLA, IRLANTI, ITALIAN TASAVALLA, LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA, ALANKOMAI- DEN KUNINGASKUNTA, ITÄVALLAN TASAVALLA, PORTUGALIN TASAVALLA, SUOMEN TASAVALLA, RUOTSIN KUNINGASKUNTA, ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA, Euroopan unionin jäsenvaltiot, jotka ovat allekirjoittaneet 26 päivänä heinäkuuta 1995 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehdyn yleissopimuksen tietotekniikan käytöstä tullialalla, jäljempänä "yleissopimus",

KATSOVAT, että tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen nopea soveltaminen on tärkeää,

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.7 artiklan mukaisesti mainitun sopimuksen VI osaston määräykset eivät estä kiinteämmän yhteistyön toteuttamista tai kehittämistä kahden tai useamman jäsenvaltion välillä, ellei tällainen yhteistyö ole ristiriidassa mainitun sopimuksen VI osastossa määrätyn yhteistyön kanssa tai haittaa sitä, ja

KATSOVAT, että tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen mahdollinen väliaikainen soveltaminen tiettyjen Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken ei ole ristiriidassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastossa määrätyn yhteistyön kanssa eikä estä sitä,

OVAT SOPINEET seuraavaa:

1 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan

— "yleissopimuksella" Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehtyä yleissopimusta tietotekniikan käytöstä tullialalla,

— "korkeilla sopimuspuolilla" Euroopan unionin jäsenvaltioita, jotka ovat yleissopimuksen osapuolia,

— "osapuolilla" Euroopan unionin jäsenvaltioita, jotka ovat tämän sopimuksen osapuolia.

2 artikla

Yleissopimusta sovelletaan väliaikaisesti seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisestä päivästä, jolloin kahdeksas tämän sopimuksen osapuolina olevista korkeista sopimuspuolista on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa.

3 artikla

Tämän yleissopimuksen väliaikaiselle soveltamiselle välttämättömät siirtymäsäännökset hyväksytään niiden korkeiden sopimuspuolten yhteisellä sopimuksella, joiden kesken yleissopimusta väliaikaisesti sovelletaan, muita korkeita sopimuspuolia kuullen. Tämän väliaikaisen soveltamisen aikana yleissopimuksen 16 artiklassa määrätyle komitealle annettuja tehtäviä hoitavat korkeat sopimuspuolet yhteisellä sopimuksella tiiviissä yhteistyössä Euroopan yhteisöjen komission kanssa. Yleissopimuksen 7 artiklan luvun 3 kohdan ja 16 artiklan määräyksiä ei voida panna täytäntöön tänä aikana.

4 artikla

1. Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten yleissopimuksen allekirjoittaneille jäsenvaltioille. Sopimus on hyväksyttävä tai ratifioitava. Se tulee voimaan seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin kahdeksas korkea sopimuspuoli on tallettanut hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa.

2. Korkean sopimuspuolen osalta, joka tallettaa hyväksymis- tai ratifioimiskirjansa myöhemmänä ajankohtana, tämä sopimus tulee voimaan tallettamispäivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

3. Hyväksymis- tai ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin huostaan, joka toimii tallettajana.

5 artikla

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä englannin-, espanjan-, hollannin-, iirin-, italian-, kreikan-, portugalin-, ranskan-, ruotsin-, saksan-, suomen- ja tanskankielisenä kappaleena, jokaisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen, talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin huostaan, joka toimittaa kullekin osapuolelle oikeaksi todistetun jäljennöksen.

6 artikla

Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa yleissopimuksen tullessa voimaan.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Brysselissä kahdentenakymmenentenäkuudentena päivänä heinäkuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäviisi yhtenä ainoana kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä kaikkien näiden tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon.